

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Cert. 1. Recentium Murcianorum sententia reiicitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

voluntati secundum seipsam identificari, ac subinde sui ipsius esse, neque rationali non voluntati, voluntati tibi impossibilis rationem esse: quare eorum metaphysica differentia, non inde, sed est physica identitate præsentis rationalis cum voluntati, & negatione identitatis cum illo rationali non voluntati possibile defumenda est. Sed verò oporteret Recentiores hocce distinctionis essentia rerum metaphysicæ à physica ab omnibus receptæ, atque ad metaphysicæ, tum à priori, tum à posteriori demonstrationes re-
nendas necessariæ, rationem aliam assignasse: quæ sanè nulla esse potest in eorum sententia. Si quidem essentiam metaphysicam rerum in omnium cum ipsa identificato-
rum coniunctio constituit: cum eo ipso, nihiloque alio, essentia physica rerum explorata sit, esse possit. Eorum verò fundamentum debile est. Etenim præcedentia essen-
tia metaphysicæ ad suas metaphysicas passiones non vera realit, & physica est, sed metaphysica, rationis, & illius imi-
tationis: quatenus, sicut essentia rerum physice, passiones suas physicas ab ipsis seipsa distinctas physice præcedunt, hæque illas (quæ primæ in rebus sunt) consequuntur, ita in essentia, & passionibus eorum metaphysicis (quæ non nisi per rationem nostram esse, ac diuidi possunt.) Ratio-
ne nostræ illæ præcedant: quæ prius rationabiliter debent à nobis cogitari in rebus, essentiaque eorum metaphysicæ merito habentur: passiones verò eorum metaphysicæ, quæ in ipsis debent cogitari posteriorius, & ad concurrentiam diu cum ipsis: in quo nulla est eorum prædicatorum fici-
tio, sed solum diuino, & ordo eorum fictus est, & per ratio-
nem imitativam: quod solum ratio aduerfacioni probat.

Secundo, ad rem præsentem aptissime, tum phy-
sicæ, quam metaphysicæ Dei quidditas, & essentia diuidi-
tur in essentiam, & quidditatem Philosophicam, & Theo-
logicam, id est essentiam, & quidditatem Dei confide-
ramus quatenus è puris philosophicis principiis est cognos-
cibilis (quo pacto sine illa substantia notitia, cum reli-
quis tamen communibus prædicatis, & attributis diuinis cognoscibilis est) & conuincatur Theologicæ, quatenus
scilicet, ex præcipuis etiam principiis Theologicis, ni-
mirum fidei, est allequibilis: quo pacto trium etiam per-
sonarum, quæ ex fide adfuit, mentio, & consideratio
est futura, cum de Dei essentia, & quidditate, siue phy-
sica, siue metaphysica disputatur: ut de cuiuslibet hominis
essentia, siue physica, siue metaphysica disputantes di-
stinguere etiam oportet, an de ipsius essentia, & quidditate
philosophica ex puris philosophicis principiis, in quibus
nullum distinctionis naturæ singularis suppositi, & substi-
tutionis, vel personæ, ac personalitatis veitigium est) depre-
hendi, sit sermo: an de ea, ut è fidei principiis (ex quibus
naturam hominis singularem à personalitate & persona
differre in mysterio Incarnationis innouit) disputetur?

4. Dixi, cuiuslibet hominis. Scilicet particularis, &
singularis Petri v. g. aut Pauli: nam sub voce hominis in
communis significat, suppositum, aut personam non de-
notare conitit ex dictis, d. prox. de Trinitate, ac fusi-
us controu. 8. de Incarnat. d. i. quæst. 1. ferè tota: ac proinde
disp. de hominis in communis significati essentia, distin-
ctioni de essentia physica, & Theologica locum non esse,
ut putabant Murciani Recentiores, qui eam distinctionem
in essentia physica Dei cognoscebant, ad metaphysicam
essentiam illam non extendentes. His itaque declaratis,
duplex disputatione hac quæstio continetur. Altera de
essentia Dei physica, altera de essentia eius metaphysica,
tam philosophicæ, quam Theologicæ utræque considerata.

QVÆSTIO I.

De Physica Dei Essentia siue Philosophica,
siue Theologica.

LACVIT scotism, & primò loco de physica Dei
essentia inquit, ut consulam Patrum intelligen-
tiam, (in quam, qui quæstionem hanc ab alia de
metaphysica Dei essentia non diuidunt, incurrerent) lecto-
ribus meis vitarem. Primò verò disputanda fuit: tum quia
facilior: tum quia metaphysica essentia rerum è physica
Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus I.

earum essentia defumitur, quam proinde necessario sup-
ponit.

CERTAMEN I.

Recentium Murcianorum sententia
reueitur.

Prima sententia in præsentis quæstione est. Recentium
Murcianorum alterentium primò, essentiam Dei phy-
sicam, realem formalem philosophicam, esse omnia præ-
dicata diuina, siue communia, siue personalia. Secundo ad
essentiam Dei physicam, Theologicam personalia prædi-
cata non spectare, spectare verò communia. Tertiò ad
essentiam Dei physicam virtuales, intrinsecè non pertine-
re prædicata, quæ à Deo ipso virtualiter distincta in suo
esse inueniuntur. Verum, ut de duabus primis conclusio-
nibus iudicium meum tantillum differam, id quod tertia hæc
conclusio supponit, satis non assequor. Distinctionem vir-
tualem in diuinis audiui hæcenus, & intellexi, licet neu-
tram in diuinis probem. Essentiam autem physicam virtua-
lem, etiam, cum primùm audio, non intelligo. Etenim, si di-
stinctionis, & potentia virtualis, in ea distinctione, & po-
tentia essentia, definitionibus standum sit, ea erit virtualis
essentia physica, quæ cum reuera essentia physica non sit,
perinde se habet, ac si reuera talis esset: sic autem non se
habent communia, & necessaria, quæ, adhuc virtualiter, à
Deo non distinguuntur: nam reuera essentia physica, siue
philosophicæ, siue Theologicæ sunt: cum à Deo, cuiusque
entitate realiter, nec formaliter, nec virtualiter omnium
sententia distinguuntur: quare hæc omnia, quæ à Deo,
virtualiter adhuc, non distinguuntur, non possunt esse essen-
tia physica virtualis Dei propriè loquendo, ut tertia Re-
centium conclusio ferebat: cum Dei reuera essentia phy-
sica realis formalis sit, quod non compatitur eadem, vo-
cum proprietati itando, ut debetur, essentiam physicam
virtualem esse: sicut neque cum vera reali formali poten-
tia, & distinctione alicuius ab alio, realis virtualis distinctio
potest consistere: quia virtualitas, ut ex eius definitione
data constat, negationem formalis realitatis importat.

2. Dicent (ut è conclusionis suæ probatione percipio)
non ita à se intelligi essentiam physicam virtuales, ut à
nobis explicatur: ac dum ad eam non spectare prædicata
Dei virtualiter distincta in suo esse defendunt, se solum
intendere ea, quæ ita distinguuntur ab essentia, & natura
diuina, licet realiter formaliter in sua essentia diuina sint,
cum tamen realiter virtualiter distinguuntur, realiter
virtualiter essentiam Dei physicam non esse: si quidem eo
genere, quo vnum ab alio distinguitur, realiter esse idem
cum illo euidenter repugnat. Neque ego ab illa esse in ea
conclusionem Recentium mentem suspicatus vquam fui,
neque ex suppositione virtualis distinctionis, ita explica-
tam conclusionem impugnabam: sed ex proprio essentia
virtualis physice significato, quod ostendi, communia nec-
cessaria, Dei essentiam physicam, virtuales esse non posse
proprio sensu: ac proinde male ab eis conclusionem de
essentia physica virtuali, cum eius proprio significato
consistere. Id quod ex ratione, & explicatione conclu-
sionis palam ostenditur. Si quidem solum probatur, di-
stincta virtualiter ab essentia physica reali formali Dei
illam ingredi minime posse: quia perinde se habent ratio-
ne realis virtualis distinctionis, ac si realiter formaliter
ab illa differrent: quare sicut ea, quæ realiter formaliter
ab essentia differunt diuina, realem formalem essentiam
non inrant, sic neque ea, quæ ab illa realiter virtualiter
distinguuntur, ad essentiam physicam realem formalem
Dei nullatenus, spectare: non autem ab essentia physica
reali virtuali inaudita, atque impossibili esse releganda.
Sed de mala hac locutione satis, hæc disputationem dein-
ceps confundat: quod solum intendo.

3. De re verò magis primæ conclusioni Recentiorum
dissentior. Aiunt enim, ut vidimus, personalia etiam ad phy-
sicam Dei essentiam philosophicam pertinere, cum tamen
conclusionem tertia dicant, ad essentiam Dei physicam vir-
tuales, ea omnia non spectare quæ virtualiter à Deo distin-
cta in suo esse sunt. Hæc autem in re non coherant. Etenim
personalia à Deo virtualiter distincta in suo esse sunt in horum
sententia

24 Controu. I. de Essentia Dei, &c.

sententia: cum in ea, & proprium esse metaphysicum, & physicam existentiam habeant ab esse, & existentia essentia non minus, quam personalitates, virtualiter distinctam. Si autem virtualis distinctio eorum in suo esse ab esse essentiae idem praestat, ut diximus, quod praestaret distinctio realis formalis ad esse Dei physicum reale, siue formale siue virtuale, ut hi loquuntur, minime pertinebunt in horum sententia, & ratione, quia tertiam conclusionem idem probant, & quae omnibus probanda, ad eius conclusionem verum, qui esse potest, sensum probandum, videbatur. Mitto alia quae tam in prima de essentia physica philosophica, quam in secunda de essentia physica Theologica Recentiorum conclusionibus non satis nobis probantur; ea siquidem in nostrae sententiae conclusionibus statim confutabimus.

CERTAMEN II.

Nostra sententia variis conclusionibus statuitur.

Dico primo, Essentia physica Dei philosophica in omnibus praedicatis communibus necessariis, non autem personalibus consistit. Primam conclusionem partem affirmatiuam negabit nemo. Negatiua secunda primae Recentiorum Murcianorum, conclusioni contradicit. Quod autem prima affirmatiua a nemine possit negari, ex eius probatione manifesta liquet. Essentia quippe physica philosophica Dei (ut est disputationis praefatione constat) est quidquid physice cum Deo ex puris naturalibus, & philosophicis principiis necessariis, & indefectibiliter identificatum deprehenditur: aut eiusmodi sunt communia omnia praedicata necessaria Dei: ergo ea omnia sunt essentia physica philosophica Dei: ex eodem vero principio, & definitione essentiae Dei philosophicae ab eodem Recentioribus recepta, aequè aperte probatur negatiua secunda pars nostrae conclusionis. Illud enim solum ad essentiam physicam Dei philosophicam venit, quod seclusa reuelatione, & Theologicis principiis, est naturalibus solis cum entitate Dei physice, & realiter identificatur: atqui est necessarius Dei praedicatis personalia nullatenus Deo identificari, seu adesse deprehenduntur, a philosophia naturali adhuc probabiliter, ut patet, facillimè ostendimus controu. de Trinit. disp. 1. quæst. 1. cert. 1. concl. 2. ergo nec pertinent ad physicam essentiam Dei philosophicam: ex qua probatione soluitur aduersariorum argumentum, quod in eo solum ratiatur, quod personalia physice Deo reuera identificantur: id autem ex fide, & Theologia, non autem ex pura philosophia innotescit.

Dico secundo, praedicata communia contingentia, volitionis, & cognitionis, (& idem est de necessariis nonnullis, quae ad aliud dicuntur: ut cognitio, ac fortassis amor possibilium) ad essentiam physicam Dei, tam philosophicam, quam Theologicam spectant. In hac conclusione cum citatis Recentioribus conuenio: non autem in eorum ratione: eam siquidem probant: quia essentia physica Dei, etiam virtualis, tam in ordine ad esse talium formalitatum contingentium, quam in ordine ad aliud, ad quod ipse dicuntur, pensanda est. Verum de essentia physica Dei locus meditationi, seu meditationi nostrae non est, sed diuinarum formalitatum reali, & physicae identitati, ut per se patet, ac iam attendam in nostra probatione, quae sic habet. Quia, licet eiusmodi praedicata diuina quae quoad, denominationem contingentia sunt, vel a possibilitate creaturae pendunt quoad denominationem etiam, vel deficere absolute possent, vel saltem non adeo necessaria physice sint, atque ipse Deus: aut vero quoad intrinsecum ipsarum formalitatum adeo constantis necessitatis, ac ipse Deus, sunt. Cum infinita Dei scientia, & amor vndeque, atque est suo specifico, vel potius indiuiduo praedicato diuini in suo genere vnamquodque, augmenti eiusdem generis incapax sit, ac proinde, cum Deus vult, vel intelligit creata, siue possibilia, siue futura, nihil formalitatis volitioni, vel intellectioni Dei accedit, quod absque illis non haberet, cum se solum

amat, & intelligit: quare, quoad intrinsecas suas formalitates scientiae, & volitionis totas, eiusmodi praedicata omnino identificata, atque vniuersa cum Deo ipso sunt: ac proinde ad essentiam Dei physicam tam philosophicam, quam Theologicam spectant: Ac demum, cum Philosophia, cum libere velle, ac identice immanciter demonstret: totum id essentia philosophica eius physica erit, ac subinde Theologica, quae philosophicam non excludit, quomodo cumque difficultas facta componatur.

Iam inde probatione ipsa praecipua est praecipua contra proximam conclusionem secundam obiectio, quae ex contingentia, vel minori necessitate, quam Deus est, eiusmodi praedicatum desumitur. Constat enim ex ea totam eorum praedicatum contingentiam, minoremne necessitatem ea, quae Deus est, quoad denominationem solum, non autem quoad amoris, & scientiae intrinsecas diuinas eorum formalitates esse: id quod, non minus, quam Trinitatis abstrusum mysterium, est, sed tamen Catholicis omnibus credendum. Inde etiam constat ad rationem quam attigimus cert. 1. num. 2. & 3. admissa distinctioe reali virtuali aliquot praedicatum diuinorum ab essentia, & natura diuina, quae in praedicatis diuinis contingentibus, vel maxime, admittenda videtur. Idem enim praetura videtur, quod physica, & realis formalis distinctio eorum ab essentia praestaret, si adesset. In primis vocem realis virtualis distinctionis in diuinis tamquam diuinum adiunctum (ut Recentiores nonnulli appellant), non admittit: neque ea difficultates mysteriorum huius summi, nedum complanari sentio: quin imò eius vocis significatum implicatorem esse, & Chimericum: quae omnia persectus sum longius, contr. de Trinit. d. 7. quæst. 2. cert. 2. per totum. Hae igitur praedicata non distinguuntur realiter vilo modo ab essentia diuinae physicae entitate, quoad entitatem, sed solum quoad denominationem, seu potius realiter intensionaliter non physice, ut suo loco dicemus. Quia ea omnia, quae verè ea praedicata, adhuc contingentia physice sunt, & quae alia omnia his opposita essent, si adessent, atque ita, quoad denominationem siue realiter intensionaliter, deficerent, & diuina simpliciter entitas, ut ipsa physice est, suntque metaphysice etiam in suo genere necessarissima diuina attributa: quin eis aliquid formalitatis in suo genere addi possit, ex praedicatis contingentibus, quae accedunt addi possit, neque si abessent, possit aliquid illis perire.

Dico tertio, Essentia physica Theologica Dei absolute loquendo, communia omnia praedicata, imò & personalia cuncta in se claudit. Quoad communia praedicata, continet mihi cum Murcianis Recentioribus, imò sanus nemo a conclusione potest dissentire de omnino necessariis loquendo, (de non ita necessariis monstratum etiam est, concl. 2. a. 3.) cum sit Patrum expressa sententia, atque ratione mox pro personalibus subiicienda satis probetur. Ex Patribus eam conclusionis partem expresse tradunt, Nazian. orat. 36. 4. de Theolog. verbi. fin. orat. 38. de Natiuit. Domini longè a principio, orat. 42. 2. in Palchate, col. 2. num. 7. vbi habet. *Vniuersum enim id quod est in se completitur, reuelat pelagus quoddam essentiae immensum.* & interminatum. Accurrit Damasc. 1. hidi. cap. 12. Ambrosius lib. de Filij diuinitate. vni. co. cap. 4. medio. Ex Nazianz. verba etiam data mirantes, atque hic rursus orat. 49. quae est de fide tractatus. *Qua est substantia Dei, nisi ipsum quod Deus? simplex, singulare, purum, nulla concretionem permixtum, limpidum, bonum, perfectum, beatum, integrum, sanctum, totum* Hilarius 9. de Trinit. verbi. med. enumeratis Dei attributis ait. *Nō quod hoc Deus habeat, tanquā aliud, quid extra esse credendum sit, sed quod in his ad aliquantulum sensus nostri opinionem, significatus sit ipse, qui habet.* Luculentius adhuc Anselmus, c. 14. Monolog. a med. c. 15. & 16. vbi ostendens omnia, quae praedicantur de Deo, etiam in abstracto, essentialiter praedicari, sic inter alia habet. *Idem igitur est quod libet vnum illorum, quod omnia simul siue singula ut cum dicitur, infinita, vel essentia, vnum significat, quod alia simul, vel singula.* Et rursus. *Illa summa essentia nullo modo se est aliquid, ut illud, idem secundum alium modum, aut secundum aliam considerationem, non sit: quia, quidquid aliq. modo essentialiter est, hoc est totum, quod est.* Sed omnium praedicatum. Bern. de consil. ad Eugen. Si bonum, inquit, si maximum, si beatum, si sapientem, vel quid tale de eo dixeris in hoc